

Никола ВУКЧЕВИЋ

55 ГОДИНА ГРАДСКОГ ПОЗОРИШТА У ПОДГОРИЦИ
– У СУСРЕТ БУДУЋНОСТИ
(СКИЦА БУДУЋЕГ ИСТРАЖИВАЊА)

Ни једно позориште у окружењу, па ни у даљим релацијама, не дијели судбину *Градског позоришта* – Подгорица, коју истовремено карактеришу: *континуирана сценска игра, уз остваривање високих умјетничких домета* (на једној страни) *и непосједовање сопствене сцене* (на другој). Оваква ситуација дуго година недвосмислено утиче на многе сегменте функционисања ове театарске куће, и угрожава и квалитет позоришних продукција – и у овој, јубиларној 55-ој сезони, коју ће представе ове институције играти у познатим *подстанарским* условима, на сценама КИЦ-а „Б. Томовић”. У познатим, ограниченим могућностима, које се тичу елемената *простора-драматургије-буџета*, настаје репертоар Градског позоришта који настоји да одржи естетске домете, потврђене извођењима, фестивалским позивима и наградама – у низу сезона иза нас.

Но, вратимо се, накратко, у прошлост: залагањем позоришног редитеља *Василија Ивановича Шћућкина*, руског умјетника који је утемељивач многих позоришта у Црној Гори након ослобођења – 1951. године је у Титограду основано *Пионирско позориште* – институција из које је израсло данашње Градско позориште у Подгорици. Прва премијера одржана је 12. јануара – текст „Црвенкапа”, у режији Мирка Симића, у просторијама биоскопа „Култура”. У „подстанарским” условима – тада, али и – данас, 55 година касније, упркос: квалитетним представама, иновативним и инвентивним пројектима, труду и залагању, високошколском кадру.

Кратки историјски преглед: Давне 1959. године Пионирско позориште се интегрисало са Дјечијом библиотеком у Пионирски културни центар, а 1994. г. позориште се осамостаљује и добија ново

име, Дјечије позориште. Инаугурисањем *Вечерње сцене* – поред постојећих – *Драмске сцене за дјецу* и *Луткарске сцене за дјецу* – ово позориште започиње процес трансформације у *Градско позориште*, како се данас зове.

Чињеница да Позориште своју програмску политику остварује на чак *три сцене*, представља посебан стваралачки изазов и условљава *конципирање репертоара који обједињује извођење представа за дјецу, младе и одрасле*. Специфичност у обављању основне функције, сврстава ово позориште у ријетку групу позоришта која имају снаге да се суоче са богатим и разноврсним сценским изразима и представља особен квалитет у обогаћивању савременог црногорског позоришног стваралаштва – а који ће бити добар модел и за тренутак када ће Градско позориште коначно добити *своју зграду и свој сценски простор*.

Током пет и по деценија рада, Градско позориште је извело 215 премијера у којима је играло преко 400 глумаца различитог профила, освојивши више од 100 награда. Висок број и за много шире средине. Бројни су и остали сарадници, позоришни радници из земље и иностранства. Оно што је остало исто током свих 55 година рада јесу услови у којима је позориште егзистирало. На почетку се играло у Сали биоскопа „Култура”, као и у сали Гимназије „Слободан Шкерковић”, касније, у згради Народне библиотеке „Радосав Љумовић”, у салама Дома омладине (данас КИЦ) „Будо Томовић”, а у не тако честим приликама и на сценама Црногорског народног позоришта.

На једној страни низ *праизведби*, које су инаугурисале многа данас успјешна имена у домену драматургије: *Новела од Љубави – Стевана Копривице, Краљ Вукашин – Игор Бојовића, Мускетари – Александре Гловацки, Карактери – Милене Депенло, Владимир и Косара – Милице Пилетић* – само су нека од имена. На другој страни: резултат, у сусрет будућности – управо *неизвјесна будућност*, без онога што чини суштину Позоришта – сопствена сцена. Без тога, мирне савјести, можемо гарантовати: ентузијазам и воља овог колектива нису непресушни и можемо говорити о пасивном и незаслуженом тихом гашењу ове куће.

Његујући драмске текстове и писце из домаће и свјетске баштине, на једној страни – позориште је лагано стасавало у позоришну кућу јасног профила и сугестивне сценске изражајности; на другој – од подрумских просторија, преко баракe, до управних просто-

рија у центру града – континуирано је *једино одсуство* свог властитог сценског простора, без кога нема правог позоришта.

Ипак, различити позоришни рукописи умјетника који су оставили траг у овој кући – уобличили су специфичну сценску маштовитост позоришта која је постала и остала препознатљива када је ова кућа у питању, тако да је *богатство игре* био онај заштитни знак, високо подигнут испред суштине ове куће, знак на коме су се васпитавале генерације дјеце и младих у Црној Гори. Бројне су награде које су пратиле овај рад у „подстанарским” условима. Југословенски фестивал дјетета у Шибенику, Бијенале југословенског луткарства за дјецу у Бугојну, Фестивал позоришта за дјецу у Котору, Стеријино позорје, Град театар Будва, Барски љетопис, ... – само су неки од фестивала на којима је позориште било радо виђен гост.

Такође, око 100 извођења представа на нивоу календарске године – за позоришну кућу без свог сценског простора, као и око 20% извођења ван Подгорице, јасно говоре о труду, жељи и ентузијазму људи ове куће да театарски издрже, преживе и носе своју чаролију – упркос свему. На тренутке, можда то „упркос свему” и јесте проблем, јер да се Градско позориште побунило и протестом спустило своје позоришне завјесе усљед немогућности да има свој заслужени сценски простор – можда би, парадоксално звучи, одавно имали своју зграду.

Данас, у сусрет 55 година свог постојања, *Градско позориште је у чланству респектабилног међународног позоришног удружења УНИМА*, такође – кућа је која настоји да, поред његовања постигнутог, уђе и у области које позоришна традиција свијета увелико познаје и баштини. Свијест о томе да управо на овом позоришту лежи одговорност за уобличавање позоришног, па, дакле, и духовног, профила генерација младих Црне Горе, намеће пред позоришне раднике ове куће сталну потребу – доћи до представа које ће својом умјетничком снагом, слојевитошћу и имагинацијом бити трајно утиснуте у сваки нови нараштај ове средине, без обзира на одсуства слуха „код надлежних”, на побољшање „сценског” положаја ове куће, као и на готово симболичан буџет на годишњем нивоу. Уз велике напоре Позоришта, „сметајући” Дому омладине и КИЦ-у за реализацију њихових сопствених програма, сачуван је својеврстан континуитет, успјешно обогаћен репертоар, ангажована су многа нова млада лица и стварана нова позоришна публика, што је резултирало бројним на-

градама уз висок умјетнички рејтинг у хијерархији позоришта. Подсјетимо: генерације младих глумаца и осталих младих позоришних стваралаца Црне Горе своје прве професионалне кораке почели су управо у овој кући која је прва знала да им понуди шансу.

РЕПЕРТОАРСКА ПОЛИТИКА – ИЗМЕЂУ ЕСТЕТИКЕ И ПРОБЛЕМА

Усљед принуђености да Градско позориште нема своју сцену и да се прилагођава институцијама које му уступају простор за игру, настаје облик репертоарске политике који није ни мало једноставан. Упућеност на двије сцене КИЦ-а „Будо Томовић”, од којих је једна *изузетно велика*, а друга *изузетно мала*, усложњава проблем конципирања и остваривања планираног репертоара – јер данашња савремена драматургија понајвише је у форми која је нешто између овога што се нуди Градском позоришту: ни превелико ни премало. Из тог разлога, уз све проблеме које смо до сада побројали, сваки нови пројекат ове куће, логично, сматра се успјехом.

За Велику сцену КИЦ-а је потребно радити „ансамбл представе” са бројним актерима које могу привући велики број гледалаца, што подразумијева обимнија финансијска улагања за израду костима, декора и хонораре гостујућим сарадницима из редова еминентних стваралаца. Играње на малој сцени ДОДЕСТ-а, такође, са собом носи негативности, као што су: рад у подрумском простору са изразито сиромашним техничким могућностима и одабир текстова са малим бројем лица.

У овој јубиларној години Градско позориште ће у оквиру репертоара за Луткарску сцену за дјецу и Драмску сцену за дјецу наставити са праксом да приказује представе и премијерне пројекте које прате жељу позоришних радника ове куће да се опробају у слојевитим, умјетнички инспиративним и значењима богатим пројектима. Такође, битно је нагласити: досадашња сарадња са бугарским ствараоцима, када је у питању Луткарска сцена, овјенчана низом награда на домаћим и међународним фестивалима, препоручује се и за будуће продукције, из разлога: високих умјетничко-естетских домета, и релативно ниских средстава за продукцију.

Рад на премијерним остварењима намијењеним Вечерњој сцени ће слиједити профилисану репертоарску линију коју су од 1999. године – када је Вечерња сцена отворена – одредили постављени ко-

мади на њој (комедија „Заувијек твој”, водвиљ „Спашавај се од своје жене”, комедија дел арте „Арлекин, слуга двају господара”, трагична комедија „Карактери”, црна комедија „Остатку напредак” и историјска драма „Владимир и Косара”).

*

На основу својих капацитета и потреба, свог досадашњег искуства и праксе, као и најмање 15 „живих” представа са постојећег репертоара, и у јубиларној сезони пред нама, 2006/07, *Градско позориште*, планира да припремањем и извођењем представа на *Луткарској сцени за дјецу*, *Драмској сцени за дјецу* и *Вечерњој сцени* настави да унапређује своју основну дјелатност и доприноси развоју позоришног живота у Подгорици и Црној Гори. Обезбјеђивање просторних услова за рад, планирање и континуирано извођење представа – приоритетан је циљ Градског позоришта. У том смислу у кући сматрају приоритетним да инстанца оснивача, Скупштина општине Подгорица, ове године дефинитивно утврди позиције са којих ће, једном за свагда, ријешити проблеме ове куће.

Свој ред у планирању инвестиција Градско позориште Подгорица – дуги низ година стрпљиво чека и неоправдано губи. Коначним рјешењем смјештаја Градског позоришта створили би се оптимални услови за кадровску и техничку обнову, стварање стабилног репертоара, осмишљавање и реализацију сарадње са позоришним институцијама у земљи и иностранству. Уз напомену, да већ деценијама питање трајног смјештаја Позоришта не силази са „дневног реда” и да су урађена чак два идејна пројекта (један за Пионирски културни центар, а други за Дјечије позориште) у дијелу града преко Мораче - „Камена зграда”. Тек тада – моћи ћемо да говоримо о суштинској анализи естетике рада ове куће, у низу деценија иза нас, као и у низу деценија које ће доћи. Тек тада – суштинска анализа естетике, моћи ће да валоризују све потенцијале ... А до тог тренутка ... остаје нада да ће ова кућа једног дана коначно бити – своја.

Као потврду вишедеценијских напора Позоришта да ријешити питање трајног смјештаја, треба рећи и да се 5. марта 2004. године навршило 20 година откад је *Санитарна инспекције Скупштине општине Титограда* забранила рад јединог сценског простора ове куће, који је био у *подруму* подгоричке зграде „Радовче”. Без жеље да бу-

дем баналан – овај податак сам за себе говори и о суштини односа према позоришту које има наше друштво – *на податак постаје елемент метафоре.*

*

Без обзира на материјалну ситуацију у Општини Подгорица, сматрам да се овај проблем не може више одлагати и да му треба дати приоритет у инвестицијама у области културе у Подгорици, па и у Републици – јер је у питању једино позориште овакве врсте у Црној Гори (као и обзиром да је изразито висок ниво гостовања ове куће у другим срединама у Црној Гори). У противном, овој кући пријети лагана пасивизација и гашење – које није заслужило ни ова кућа ни генерације дјеце, младих и одраслих које са радошћу прате и ишчекују сваки нови пројекат Градског позоришта Подгорица.